

АНАЛИЗ

**НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕ
НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ**

4.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

Въведение

Настоящият анализ е изготвен с цел да даде отговор на следните въпроси:

- Кои са икономическите инструменти и стимули, които се прилагат в общината;
- Какви са общите приходи от ТБО и каква е структурата и събираемостта на приходите от такса битови отпадъци за периода най-малко на последната общинска програма за управление на отпадъците; прилагат ли се стимулиращи елементи за екологосъобразно управление на отпадъците при определяне на размера на ТБО;
- Какви са дължимите суми за обезпеченията и отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО и каква е степента на заплащане на дължимите суми по тези обезпечения и отчисления; какви суми са акумулирани по сметките в РИОСВ за периода най-малко на последната общинска програма за управление на отпадъците
- Какъв подход се прилага от общината за определяне на размера на цените и на таксите за услуги за управление на битовите отпадъци.

4.10.1. Анализ на Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

1. Икономическите инструменти и стимули в сектора за управление на отпадъците

Икономическите инструменти в сектора за управление на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъци, вместо да ги депонират. Най-общо икономическите инструменти могат да бъдат обединени в няколко групи:

- Такса за депониране на битови отпадъци. Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци;
- Схеми плащане при изхвърляне. Това са инструменти, при които населението и бизнеса заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци. Тези схеми са пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като те заплащат на кг/чувал/контейнер и т.н.
- Схема за отговорност на производителя и вносителя. Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово

разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци;

- Банкови гаранции и застраховки – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, например за трансграничен превоз на отпадъци.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща“, който се въвежда с такса „Битови отпадъци“ за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет на съответната община определя размера на такса „Битови отпадъци“ за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци“, на основание чл. 9 от ЗМДТ.

Съгласно Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Шумен (приета с Решение № 739/06.03.2003 г., посл. изменена и допълнена с решение № 727/30.06.2022 г. на Общински съвет Шумен) ТБО се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането на битовите отпадъци и поддържането на депа или други съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци и поддържане на депа или други съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; чистота на териториите за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя според количеството на битовите отпадъци.

1. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове за ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена;
2. При определяне размера на таксата в зависимост от количеството битови отпадъци се включват разходи по сметосъбиране и сметоизвозване, както и за обезвреждане на депа или други съоръжения за битови отпадъци;
3. Освен таксата по т. 2, предприятията заплащат и такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в размер пропорционален в промил на отчетната стойност на имота.

Такса за битови отпадъци се дължи със 75 % намаление за имоти: публична общинска собственост, читалища и имоти, стопанисвани от държавните училища на територията на община Шумен и от Регионален инспекторат по образованието - Шумен.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Таксата се събира от общинска администрация.

С Решение 56 по Протокол № 4 от 30.01.2020 г. на Общински съвет Шумен, се приема план-сметката по чл. 66 от ЗМДТ за 2020 година..

Размерът на Такса битови отпадъци за община Шумен през 2020 г. е определен както следва:

- За град Шумен и кварталите Дивдядово, Макак и Мътница в размер на 4,0 на хиляда върху данъчната оценка на юридическите лица и нежилищните имоти на физическите лица, разпределена както следва:

Вид на услугата	Такса в промили
Сметосъбиране и сметоизвозване	1,6
Чистота на териториите за обществено ползване	1,3
Обезвреждане на БО в депо	1,1
ОБЩО	4,0

- За град Шумен и кварталите Дивдядово, Макак и Мътница в размер на 1,5 на хиляда върху данъчната оценка на имотите на физическите лица и имотите на юридическите лица, ползвани или наети за жилищни нужди, разпределена както следва

Вид на услугата	Такса в промили
Сметосъбиране и сметоизвозване	0,6
Чистота на териториите за обществено ползване	0,5
Обезвреждане на БО в депо	0,4
ОБЩО	1,5

- ТБО за селата в община Шумен:

ТБО в промили за населените места в община Шумен						
Населено място	Физически лица			Юридически лица		
	сметоизво зване	депо	общо	сметоизв озване	депо	общо
Белокопитово	4,7	0,3	5,0	3,0	2,0	5,0
Благово	8,6	0,4	9,0	3,0	2,0	5,0
Васил Друмев	5,8	0,2	6,0	3,0	2,0	5,0
Велино	5,8	0,2	6,0	3,0	2,0	5,0
Ветрище	6,7	0,3	7,0	3,0	2,0	5,0
Вехтово	8,8	0,2	9,0	2,9	0,1	3,0
Дибич	2,9	0,1	3,0	2,9	0,1	3,0
Илия Блъсков	2,9	0,1	3,0	2,9	0,1	3,0
Лозево	3,8	0,2	4,0	2,9	0,1	3,0
Мадара	5,4	0,1	5,5	2,9	0,1	3,0
Мараш	5,4	0,1	5,5	2,9	0,1	3,0
Панайот Волов	4,8	0,2	5,0	2,9	0,1	3,0
Радко Димитрово	3,8	0,2	4,0	2,9	0,1	3,0
Салманово	6,4	0,1	6,5	2,9	0,1	3,0
Царев брод	2,9	0,1	3,0	2,9	0,1	3,0
Градище	3,9	0,1	4,0	2,9	0,1	3,0
Друмево	7,4	0,1	7,5	2,9	0,1	3,0
Ивански	3,9	0,1	4,0	2,9	0,1	3,0
Кладенец	4,3	0,7	5,0	2,9	0,1	3,0
Костена река	8,4	0,6	9,0	2,9	0,1	3,0
Коньовец	8,6	0,4	9,0	2,9	0,1	3,0
Новосел	5,8	0,2	6,0	2,9	0,1	3,0
Овчарово	5,2	0,3	5,5	2,9	0,1	3,0
Средня	5,7	0,3	6,0	2,9	0,1	3,0
Струйно	5,8	0,2	6,0	2,9	0,1	3,0

В следващата таблица е представена информация за приходите от такса битови отпадъци за домакинствата и физическите лица на територията на община Шумен за периода 2016 г. – 2020 г.

Таблица 1 Приходи от такса битови отпадъци за периода 2017 – 2020 година

година	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от такса битови отпадъци (х. лв.):	6 986	6 551	6 357	6 144
В т.ч. от:				
Домакинствата	3 116	2 948	2 884	2 813

година	2017	2018	2019	2020
Юридически лица	3 870	3 603	3 473	3 331

Източник: Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен <https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi/byudzhet-i-finansi-2/>

В община Шумен приходите от такса битови отпадъци, генерирани от юридическите лица превишават приходите от домакинствата, но превишението е незначително.

Разпределението на дяловете от постъпленията от такса битови отпадъци е представено в следващата таблица:

Таблица 2 Структура на постъпленията от такса битови отпадъци за периода 2017 -2020 г.

Година	2017	2018	2019	2020
Дял на приходите от такса битови отпадъци, платени от Домакинствата	44,60%	45,00%	45,37%	45,78%
Дял на приходите от такса битови отпадъци, платени от Юридически лица	55,40%	55,00%	54,63%	54,22%

Източник: Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен [https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi-byudzhet-i-finansi-2/](https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi/byudzhet-i-finansi-2/), собствени изчисления

Сравнителният анализ на данните от структурата на постъпленията от такса битови отпадъци, показва, че в община Шумен постъпленията от бизнеса са с по-висок дял от постъпленията от домакинствата. В анализа към НПУО данните за големите общини (50-100 хил. жители) постъпленията от бизнеса са в рамките на 52,2%,. Видно от данните в таблицата, в община Шумен този процент е по-висок – 54-55%, от процента за големите общини и е по-нисък от средният процент за страната (67,8 – 69,2%).

Сравнително близките дялове на постъпленията от бизнеса и населението в община Шумен се дължи на възможността да се заплаща ТБО според количеството на отпадъците.

Съпоставянето на средствата, които населението и бизнеса заплащат под формата на такса за битови отпадъци, и количествата отпадъци, които тези две групи генерират, е най-коректният начин за оценка доколко се спазва принципа "замърсителят плаща".

В следващата таблица е представена информация за приходите от такса битови отпадъци на 1 жител и на тон отпадък в община Шумен.

Таблица 3 Приходи от такса битови отпадъци/жител и на тон отпадък за периода 2017 – 2020 г.

Година	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от такса битови отпадъци (хил. лв.):	6 986	6 551	6 357	6 144
Население	87 751	87 252	87 152	86 387
Приходи от ТБО/ 1 жител (лв.)	79,61	75,08	72,94	71,12

Година	2017	2018	2019	2020
Количество образувани битови отпадъци (хил.т)	28,19	31,47	31,31	28,79
Приходи от ТБО/ 1 тон отпадъци (лв)	247,82	208,18	203,01	213,39

*Източник: за бр. население НСИ, количество отпадъци: Годишни отчети за битовите и строително отпадъци за НСИ, собствени изчисления

Приходите от такса битови отпадъци отнесени към населението показват тенденция към намаляване през годините. През 2017 г. те са били 79,61 лв. на 1 жител, като намаляват до 71,12 лв/1 жител през 2020 г. Приходите от ТБО на 1 тон отпадъци също намалява, като през 2017 г. те са 247,82 лв/тон отпадъци и достигат до 213,39 лв/тон отпадъци през 2020 г.

Тези показатели са изследвани в НПУО за период от 2017-2018 г. Извършен е сравнителен анализ на показателите само за съвпадащите две години.

Таблица 4 Сравнителен анализ за показателите от такса битови отпадъци на 1 жител и на 1 тон отпадък спрямо НПУО 2021-2028 г.

	2017	2018
Приходи от такса битови отпадъци на 1 жител (в лв.)		
Приходи от такса битови отпадъци/1 жител големи общини (50- 100 хил. жители) НПУО	59,38	61,42
Приходи от такса битови отпадъци/1 жител средно за България НПУО	79,40	84,10
Приходи от такса битови отпадъци/1 жител община Шумен	79,61	75,08
Приходи от такса битови отпадъци на 1 тон отпадък (в лв.)		
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадъци големи общини (50-100 хил. жители) НПУО	154,47	167,84
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадъци средно за България НПУО	166,90	186,57
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадъци община Шумен	247,79	208,18

Източник: НПУО 2021-2028 г., собствени изчисления

От направеното сравнение на показателите може да се направи извода, че община Шумен реализира по-високи приходи от такса битови отпадъци на 1 жител и по-високи приходи на 1 тон отпадъци спрямо тези показатели изчислени в НПУО средно за големите общини. При сравнение на тези показатели със средните за страната община Шумен реализира приходи на 1 жител които са почти равни на тези средно за страната. По отношение на приходите на 1 тон отпадък обаче, приходите които реализира общината, многократно надвишават тези

средно за страната. Това се дължи от една страна на високата събираемост на таксата и от друга на възможността да се заплаща таксата на количество отпадък.

В следващата таблица е показана структурата на постъпленията от такса битови отпадъци, платена от домакинствата и бизнеса на 1 тон отпадъци.

Таблица 5 Такса за битови отпадъци, заплатени от домакинствата и юридическите лица на 1 тон генерирани отпадъци

Година	2017	2018	2019	2020
Приходи от такса битови отпадъци от домакинствата (хил. лв.)	3 116	2 948	2 884	2 813
Количество събрани битови отпадъци чрез системи за организирано сметосъбиране (хил.т)	28,19	31,46	31,31	28,79
ТБО/1 тон отпадъци - домакинства (лв.)	110,52	93,68	92,10	97,70
Приходи от такса битови отпадъци от юридически лица (хил.лв.)	3 870	3 603	3 473	3 331
ТБО/1 тон отпадъци – юридически лица (лв.)	137,27	114,50	110,91	115,69

Източник: Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен <https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi/byudzhet-i-finansi-2/>; Годишни отчети за битовите и строително отпадъци за НСИ, собствени изчисления

Тези показатели са изследвани в НПУО за период от 2015-2018 г. Ще извършим сравнителен анализ на показателите само за съвпадащите две години.

Таблица 6 Сравнителен анализ за показателите от такса битови отпадъци на 1 тон отпадък платени от домакинствата и от бизнеса спрямо НПУО 2021-2028 г.

	2017	2018
Такса битови отпадъци/1 тон – население (лв.)		
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък големи общини (50-100 хил. жители) НПУО	82,07	89,12
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък средно за България НПУО	73,63	79,71
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък община Шумен	110,52	93,68
Такса битови отпадъци/1 тон – бизнес (лв.)		
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък големи общини (50- 100 хил. жители) НПУО	806,07	576,38
Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък средно за България НПУО	1006,30	1148,27

Приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък община Шумен	137,27	114,50
---	--------	--------

Източник: НПУО 2021-2028 г. , собствени изчисления

Видно от таблицата, приходи от такса битови отпадъци/1 тон отпадък, от населението в община Шумен превишава тези приходи изчислени в НПУО за големи общини (50- 100 хил. жители), както и тези средно за страната. От друга страна, приходите от такса битови отпадъци /1 тон отпадък от бизнеса е значително по-нисък от този, изчислен в НПУО както за големите общини, така и от средното за страната. Това се дължи на сравнително справедливото разпределение на тежестта на таксата между бизнеса и населението на община Шумен. В национален мащаб приходите от такса битови от бизнеса многократно превишава тези от населението.

Изчисленията показват, че като цяло дялът на постъпленията от бизнеса е малко по-висок от дялът на постъпленията от домакинствата, по отношение и на двата показателя. Може да се направи изводът, че бизнесът заплаща на 1 тон отпадък, почти колкото и населението, т.е. спазва се принципът "замърсителят плаща".

В следващата таблица е представена динамиката и относителният дял на приходите от такса битови отпадъци в общите приходи от такси и в общите бюджетни приходи на общината.

Таблица 7 Динамика и относителен дял на приходите от такса битови отпадъци в общите приходи от такси и в общите бюджетни приходи на общината

	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от ТБО (х. лв.)	6 986	6 551	6 357	6144
Общо приходи от такси (х. лв.)	9 029	8 554	8 495	8 013
Дял на приходите от ТБО в общо приходите от такси в %	77,37%	76,58%	74,83%	76,68%
Общо бюджетни приходи (х. лв.)	28 711	26 507	25 879	25 624
Дял на приходите от ТБО в бюджетните приходи на общината в %	24,33%	24,71%	24,56%	23,98%

Източник: Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен <https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi/byudzhet-i-finansi-2/> , собствени изчисления

Видно от данните в горната таблица ТБО формира основната част от приходите от такси на община Шумен от 74% до 77% през годините. Дялът на ТБО в общите бюджетни приходи на общината е относително висок на нива от 23% – 24 %. Дялът на такса битови отпадъци в

общите бюджетни приходи за община Шумен е по-висок от делът на приходите от такса битови отпадъци в НПУО, където той е в границите между 8% и 9,5%.

В следващата таблица представяме покритието на разходите по управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци.

Таблица 8 Покритие на разходите по Управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци за периода 2018-2020 г.

Година	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от ТБО (хил. лв.)	6 986	6 551	6 357	6 144
Разходи по дейност за управление на отпадъците	6 952	7 845	8 607	6 295
Покритие на разходите по за управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци	99,51%	83,51%	76,11%	97,60%

Източник: Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен <https://www.shumen.bg/byudzhet-i-finansi/byudzhet-i-finansi-2/>, собствени изчисления

Данните от таблицата показват, че постъпленията от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците. Разликата се покрива от отчисленията по Наредба № 7/2013 г. и външно финансиране.

2. Обезпечения за покриване на последващите разходи за закриване на депа и отчисления за депониране (чл. 60 и чл. 64 от ЗУО)

Обезпечения по чл. 60 от ЗУО

Те се правят за всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Задължението за обезпеченията по чл. 60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото.

Когато собственик на депото е община, обезпечението е под формата на месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на

площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване.

Собственикът на депото превежда до последно число на текущия месец определените месечни вноски по обезпечението за предходния месец. При забавяне на преводите по банковата сметка се дължи законната лихва за всеки просрочен ден, но не повече от 20 на сто от дължимата/остатъчната сума. В същия срок собственикът на депото представя на компетентния орган информация за депонираните количества отпадъци за предходния месец. Дължимите суми за невнесени обезпечения се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

В случай, че събраните средства в сметката са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, собственикът на депото осигурява остатъка от средствата.

Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл. 64 от ЗУО

Тези отчисления се правят за всеки тон депонирани отпадъци. Натрупаните средства се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

Отчисленията се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

С последните изменения на Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци от 2020 г., размерът на отчисления по чл. 64 от ЗУО за регионални депа за неопасни отпадъци за всеки тон депониран е:

- (изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2020 г. - 69 лв./т;
- (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2021 г. - 82 лв./т;

- (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2022 г. и всяка следваща година - 95 лв./г;

Промените в Наредба № 7 от 2020 г. имат за цел да се намали финансовата тежест върху общините, които следва да ги заплащат и нямат налична към момента изградена инфраструктура за третиране на отпадъците.

За изяснение на изменението на отчисленията представени по-горе (през 2020 и 2021 г.,) бяха направени и изменения в Закона за управление на отпадъците чрез Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Данъчно – осигурителния процесуален кодекс (ДВ, бр. 105 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.), както следва:

§ 57. В Закона за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр. 53 от 2012 г.; изм., бр. 66 от 2013 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2014 г. – бр. 61 от 2014 г.; изм., бр. 98 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 105 от 2016 г., бр. 13, 85, 88 и 102 от 2017 г., бр. 53, 77 и 98 от 2018 г. и бр. 1, 25, 56 и 81 от 2019 г.) се правят следните изменения:

- § 58. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) Месечните обезпечения и отчисления за 2020 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г. остават по сметка на общината, която ги е събрала, и се разходват по решение на общинския съвет чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

(2) Регионалната инспекция по околната среда и водите, на чиято територия се намира съответното депо, възстановява от банковата сметка за чужди средства преведените и неусвоени от общините месечни обезпечения и отчисления за 2020 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г. в срок до 31 януари 2021 г. Възстановените средства по изречение първо се разходват по решение на общинския съвет при условията на ал. 1.

- § 59. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) За 2021 г. в разходите по чл. 62, т. 3 от Закона за местните данъци и такси може да бъдат включени и разходи за изпълнение на мерки по чл. 63 от Закона за здравето, извършени на територии за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

(2) Разходите по ал. 1 се осигуряват чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

- § 60. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) Месечните обезпечения и отчисления за 2021 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците може да се разходват по решение на общинския съвет чрез вътрешни

компенсиран промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

(2) Дължимите месечни отчисления за 2021 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците се внасят в срок до 31 декември 2021 г.

(3) За периода от 1 януари до 31 декември 2021 г. не се начисляват лихви върху дължимите суми за месечни отчисления по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците

Анализ на дължими и реално преведени суми за обезпеченията и отчисленията съответно по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО.

Анализът на дължими и реално преведени суми за обезпеченията и отчисленията съответно по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО е разработен за периода 2016 -2021 г.

В таблица 9 са представени данни за периода 2018 – 2020 г., като са разгледани дължимите и реално преведени суми за суми за обезпеченията и отчисленията, съответно по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО. Направено сравнение със средното за страната изпълнение на дължимите суми, за период от 2016 до 2019 г. (Таблица 10), по обезпеченията и отчисленията в % (спрямо данните от НПУО 2021-2028 г за средното за страната)

Таблица 9 Изпълнение на обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО в периода 2018-2020 г.

Период	постъпили отчисления по сметката на РИОСВ Шумен		следва да постъпят по сметката на РИОСВ Шумен		Остава да постъпят по сметката на РИОСВ Шумен		изпълнение в %	
	по чл. 60	по чл. 64	по чл. 60	по чл. 64	по чл. 60	по чл. 64	по чл. 60	по чл. 64
2018	28 531,71	1 116 458,10	28 531,71	1 116 458,10	0,00 лв.	0,00 лв.	100,00%	100,00%
2019	28 926,55	1 433 750,64	28 926,55	1 433 750,64	0,00 лв.	0,00 лв.	100,00%	100,00%
2020	30 544,27	1 994 438,12	30 544,27	1 994 438,12	0,00 лв.	0,00 лв.	100,00%	100,00%

Източник: Община Шумен

Таблица 10 Средно за страната изпълнението на дължимите суми по чл. 60 и чл. 64 от НПУО 2021-2028 г

	2018	2019
Средно за страната изпълнение на дължимите суми по чл. 60	87%	80%
Средно за страната изпълнение на дължимите суми по чл. 64	91%	83%

Източник: НПУО 2021-2028 г

От таблица 9 е видно, че община Шумен е изпълнила нормативно установените си ангажименти и е заплатила всички дължими обезпечения по чл. 60 и отчисления, по чл. 64 от ЗУО за разглеждания период. По този начин община Шумен е достигнала изпълнение на постъпилите отчисления по чл. 60 и обезпечения по чл. 64 над средните за страната за целия период от 2018 до 2020 г., които са в диапазона 80-91%.

Анализ на общо изразходвани суми по години на анализирания период от обезпеченията и отчисленията по ЗУО.

Средствата, които община Шумен е заявила за разходване в периода от 2016 до 2020 г. от натрупаните отчисления по чл. 64 и обезпечения по чл. 60 са както следва:

Таблица 11 Разходвани средства от натрупани обезпеченията и отчисленията съответно по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО за периода 2016-2020 г от Община Шумен

Година	Разходвани средства, лв	Мотиви за разходване	Вид на средствата
2017	21 914,07	Изготвяне на «Анализ на необходимостта от изграждане на допълнителна инфраструктура, както на ниво община, така и на ниво регион услуга и Анализ за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците», като част от дейностите предназначени за укрепване на проектна готовност за кандидатстване по процедура BG16M1OP002-2.002» Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за предварително третиране на битови отпадъци», по приоритетна ос 2 «Отпадъци» на Оперативна програма «Околна среда 2014-2020 г» за нуждите на общините от РСУО Шумен.	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2017	1 230 660,00	За закупуване на специална транспортна техника, обезпечаваща функционирането на общинската система за управление на отпадъците на община Шумен	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2017	540 159,90	За закупуване на специализирана транспортно-подемна техника и съдове за разделно събиране на битови отпадъци, обезпечаващи функционирането на системата за управление на отпадъците на Община Шумен.	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2017	245 525,52	«Разработване на инвестиционни проучвания, свързани с изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци и инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци, включително за определяне на броя и вида на необходимото оборудване и съпътстваща инфраструктура на територията на община Шумен», Провеждане на проучване на нагласите на населението към разделното събиране на зелени и/или биоразградими битови отпадъци в общините от РСУО Шумен, Изготвяне на Анализ разходи-ползи към проектно предложение за процедура BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО

		предварително третиране на битови отпадъци», за нуждите на общините от РСУО Шумен, Изготвяне на прогнози за образуваните отпадъци (с подробен масов баланс), генерирани на територията на общините от РСУО Шумен и Изготвяне на планове и схеми във връзка с бъдещата експлоатация на компостиращата инсталация и инсталация за предварително третиране на територията на община Шумен	
2018	5 760,00	Актуализация на «Общинска програма за управление на отпадъците на Община Шумен с период на действие 2015-2020 г»	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2018	478 500,00	Закупуване на съдове за разделно събиране на битови отпадъци, обезпечаващи функционирането на системата за управление на отпадъците	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2019	488 558,52	Закупуване на специализирана техника: Метачна система с основна (средна) и две странични четки и Миеща машина, обезпечаващи функционирането на общинската система за управление на отпадъците	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2019	146 160,00	Закупуване на специализирана техника: Комбиниран багер с хидрочук, обезпечаващ функционирането на общинската система за управление на отпадъците	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2019	1 134 084,00	Закупуване на 5 бр. Специализирана техника: Специализиран автомобил с телескопична система за повдигане и транспортиране на контейнери, Метачна система с основна (средна) и две странични четки, Водоносна (миеща машина) и 2 бр. Мултифункционални автомобили с метачно устройство, смукател и сметосъбиращ бункер, окомплектован с две четки и ръчен смукател, обезпечаващи функционирането на общинската система за управление на отпадъците	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2019	78 647,50	Инженеринг – проектиране и строителство на кабелна линия средно напрежение и уличен водопровод по регулационния план на гр. Шумен за нуждите на «Общински център за разделно събиране и съхранение на опасни битови отпадъци в община Шумен», както и дейности, свързани със строителен и инвеститорски контрол на същите»	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО

2020	15 072,00	Закупуване на съдове за разделно събиране на строителни отпадъци, обезпечаващи функционирането на общинската система за управление на отпадъците	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО
2020	558 229,05	Възстановени средства, представляващи 50% от събраните и дължими през 2018 г. отчисления по чл. 64 от ЗУО за депонираните през 2018 г. от община Шумен на регионално депо – Шумен отпадъци	Натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО

Източник: РИОСВ Шумен, <https://riosv-shumen.eu/index.php?homepage=5&subnavy=1&act=88>

Община Шумен е заявила за разходване от сметката на РИОСВ – Шумен , за периода 2017-2020 г. 4 943 27,56лв . Всички разрешени за разходване средства от РИОСВ –Шумен са натрупани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО.

4.10.2. Изводи и препоръки

- В община Шумен размерът на ТБО се определя според количеството на битовите отпадъци.
 - Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове за ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена;
 - При определяне размера на таксата в зависимост от количеството битови отпадъци се включват разходи по сметосъбиране и сметоизвозване, както и за обезвреждане на депа или други съоръжения за битови отпадъци;
 - Освен таксата по т. 2, предприятията заплащат и такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в размер пропорционален в промил на отчетната стойност на имота.
- На база разработения Анализ и оценка на въведените икономически инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им към Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. относно приходите от ТБО на 1 жител и на тон отпадък през 2018 г. правим следните изводи:
 - Община Шумен не покрива изцяло разходите си за управление на отпадъците от такса битови отпадъци. Недостига се финансира от натрупаните отчисления по чл. 20 от Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за Редата и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци и от други общински приходи.

- Анализът показват, че бизнеса заплаща почти равен дял с населението на 1 тон отпадъци, т.е. такса битови отпадъци изпълнява ролята си на икономически инструмент.
- Анализа в НПУО прави извода, че бизнесът заплаща много повече на 1 тон отпадъци, отколкото населението, т.е. не се спазва принципът „замърсителят плаща“. В община Шумен сравнително справедливо се разпределя тежестта на ТБО между домакинствата и бизнеса и се спазва се принципът "замърсителят плаща".
- Община Шумен е изпълнила заложените цели по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за 2019 г., съгласно Заповед № 18/17.01.2023 г. на Изпълнителния директор на ИАОС, като е постигнала степен на ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци от 73%.
- Община Шумен е изпълнила заложените цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за 2019 г., съгласно Заповед № 17/17.01.2023 г. на Изпълнителния директор на ИАОС, като е постигнала степен на рециклиране от 55%
- Община Шумен е изпълнила нормативно установените си ангажименти и е заплатила всички дължими обезпечения по чл. 60 и отчисления, по чл. 64 от ЗУО за периода 2018 -2020 г.
- Община Шумен е разходвала част от натрупаните средства по сметката на РИОСВ – Шумен, с което е подобрила начина на управление на отпадъците и възстановяването на околната среда.
- През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци като препоръчителната основа е на база количество на генерираните отпадъци или други основни различни от данъчната оценка, като напр. на 1 жител. Такса битови отпадъци на база принципа „замърсителя плаща“ трябва да се въведе до 2 години след публикуване на официалните резултати от преброяването през 2021 г.
- Да се промени в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Шумен, като количеството битови отпадъци да стане водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци